

פינת הלשון

לבנות – להרוס – להיבנות מחדש

נפוצה בשפה היומיומית אצלנו – סטרקטורה (structure), המשמשת הן במדעי החברה הן במדעי הטבע ומציינת **מבנה מאורגן** בצורה מסויימת, הגיונית לצרכים המיועדים לו. מקור המילה בפעל הרומי $\text{struere} = \text{לבנות}$. ישנו מבנה חברתי ופוליטי, יש מבנה של קרקע ויש מבנה של שכר. אגב, המילה structure משמשת באנגלית גם בתור שם עצם וגם בתור פעל. אז כאשר יש צורך בעריכה מחדש של מבנה השכר, למשל, מדברים על הצורך בריסטרוקטורציה ($\text{restructure} =$) ממש אותו דבר אם נתעלם לרגע מן הסופית המזרח-אירופית הצ'ינה.

אולם, הסיפור נהיה עוד יותר מעניין, כאשר נצמיד לראשית המילה את ההברה $\text{con} (= \text{עם})$, ביחד) נקבל קונסטרוקציה ($\text{construction} =$), הווה אומר **בנין** אך גם **בניה** על ידי הרכבה הגיונית של גורמים שונים כדי להוות שלם יעיל. קביעה זו נכונה הן למבנה המשפט על ידי צירוף מילים והטייתן על פי התחביר, הן לגבי הקמת מבנים כדיור לעולים על פי כללים והנחיות שנקבעו.

קורה שיש צורך, או סתם לגורם בלתי אוהד בא לו להרוס את אשר בנינו בעמל – מספיק להקדים ולהצמיד הברה אחרת (de) וכבר מקבלים $\text{destruction} = \text{הרס}$. אגב, קיימת עוד צורה של הרס שהתאזרח באנגלית ובעקבות זאת גם בעברית טהורה. הכוונה ל- destroyer , אוניית מלחמה שייעודה להשמיד ולהרוס אוניות האויב, צוללות בעיקר. בעברית מקובלת **משחטת**, כי להשחית פירושו לקלקל, להרוס, להוציא מכלל שימוש.

לאחר שבנינו וגם הרסנו, הגיעה העת לבנות

לעובר אורח מקרי המזדמן לשיחה בין ישראלים לעתים נדמה, שמלחמת רומי בממלכת יהודה טרם הוכרעה, מכל מקום לא לטובת דוברי העברית. **שפתה של אומה תרבותה** – ולא בהכרח השימוש במונחים לועזיים מעיד על רמה תרבותית או השכלתית יותר גבוהה, בהנחה שאמנם משתמשים בלועזית במקום הנכון ובהגיה נכונה, דבר שאיננו מחוייב המציאות אצלנו. אפילו קרייני הרדיו והטלוויזיה נכשלים בזה לעתים. אינני בא לטעון, שבשום פנים ובאף מקרה אין להשתמש במילה לועזית. לפעמים זה בלתי נמנע משום היעדר המונח המקביל בעברית, ולפעמים המונח הלועזי כה קצר וקולע ורווי משקע אינטקטואלי ואסוציאציות (הנה תפסתם אותי!) עד שיהיה צורך במשפט שלם בעברית כדי לבטא אותו דבר. בנוסף לכך, ברוב השפות האירופיות משתנה מובנה של מילה על ידי הצמדת הברה/קדומת לראשית המילה בלא הצורך לשנות את השורש, דבר שהוא זר לרוח השפה העברית.

בעקבות כיבושיה של רומי את רב ארצות אירופה, גם הגיון השפה הרומית חדר לשפות השונות כפי שעוד ניווכח, וגם רוחה ואירגונה ההגיוני של החשיבה הרומית חדרו למערכות המושגים של העמים עד שנהיו חלק בלתי נפרד מתרבותם. מן הנכון להעיר כאן, שדוקא השפות השמיות שמרו על ייחודן והיוו גורם מכריע לשמירת תרבותן של אוכלוסיות שלמות במקומותיהן סביב הים התיכון, ויש עוד דוגמאות.

כדי לסבר את האוזן, הבה נתחקה אחר מילה

15 ביוני '91

לכבוד
אלון קמה
התאחדות מגדלי הבקר

שלום רב,

הנדון: קלטת וידאו בנושא חלב ורפת.

בחדש יוני התקיים אצלנו ערב "פנטזיות על רפת". עקב כך הוקרנה קלטת וידאו שהועברה אלינו ממכם.

שילבנו את הקרנת הסרט בערב התרבות מה שהכניס לערב אווירה נוספת, קצת אחרת וטובה!

קיבוצנו מתעתד להקים רפת, או במקום או דרך הגדלת הרפת בקל"ה ובעקבות קבלת אישור למכסת חלב גבר הלך הרוחות בקיבוץ בנושא. על כן נולד הרעיון של ערב התרבות שנתן פנים שונות והסביר בדרך משחקים ומערכונים הווי צפוי, חיות שיהיו, סיפורים ועוד על נושא הרפת.

הקרנת הסרט וראיית הדברים בצורה מוחשית תרמה המון לערב עצמו ואף העלתה את המודעות בדבר החשיבות שיש בהקמת רפת בקיבוץ.

בתורה

רונית דדון

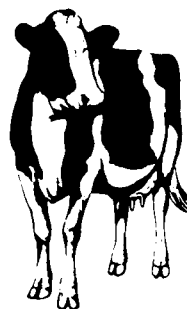
רכזת ועדת תרבות

קיבוץ מצפה-שלם

את הכל מחדש. איך? - פשוט לוקחים קונסטרוקציה ומצמידים לראשיתה את ההברה re וכבר מקבלים מונח חדש בעל משמעות, ריקונסטרוקציה (= reconstruction) כלומר **בניה מחדש**, או השבת המבנה שהיה בטרם הריסתו למצבו הקודם, לתיפקודו המיועד. זה די פשוט באופן מילולי, למעשה זה עשוי להיות לא פחות קשה מבניה חדשה לגמרי.

להשלמת האפשרויות הגלומות בטיפול
הבלשני בשם פעל רומי פשוט, עוד נזכיר את
ההוראה, הלימוד, ההזרחה (= instruction), שכל
כוונתה להכניס בנו ידע, נורמות התנהגות
מחייבות פחות או יותר – הכל בכונות כנות
וטובות, יש לקוות.

מרדכי מלעו

הוועדה האזורית לבקר
יח"מ – רמת הנגב

מברכת את בנימין לב

עם יציאתו לגמלאות
על שנות עבודה ברוכות
בהדרכת ענף הרפת

ומאחלת הצלחה בהמשך הדרך!

